

ÖMER LÜTFİ BARKAN

Halil SAHİLLİOĞLU

Aile Çevresi

Ömer Lütfi Barkan 1318 (1903) de Edirne'nin Kıyık (Bucuktepe) mahallesinde doğdu. Babası İsmail Efendi ve annesi Gülsüm Hamm'dır. Bir kızkardeşleri var Fatma Barkan. Fatma Hanım emekli öğretmendir. Emekli subay olan dayısı Mustafa Bey Kuleli Askerî Lisesi'nin coğrafya öğretmeni idi.

Edirne'den İstanbul'a taşındıklarında, anneleri Gülsüm Hanım İkinci Cihan Savaşı sırasında, Laleli Kocargıppaşa Sokak'taki evlerini yaptırmıştı.

1951 de Süreyya (Meriç) Barkan'la hayatım birleştiren Ömer Lütfi Barkan'm bu evlilikten üç erkek çocuğu oldu. Ziya Budak (doğumu 1954) İsmail Özdal (doğumu 30. VII. 1956) ve Ömer Erçin (doğumu 27. 1. 1958).

Beşikten Mezara

Barkan ilk öğrenimini Edirne'de Nümüne Mektebi'nde, orta öğrenimini de Edirne Muallim Mektebi ve İstanbul Orta Öğrenim Mektebinde yapmıştır. 1336 (1920) de mezun olunca 2. XII. 1338 (1922) de Edirne Gazi Paşa Mektebi dördüncü muallimliğine atanmış ve 1. X. 1339 da ikinci mu-

allimliğe yükseltilmişti. Ancak aradan bir ay geçtikten sonra İstanbul Darülfünununa (Üniversitesine) kaydolmuş olduğundan görevinden ayrılmıştır. Edebiyat Fakültesi ve Yüksek Öğretmen Okulu mezunu olarak 1927 de diploma almıştır (diploması 31 numaralıdır).

Strasbourg, İktisat Tarihi Zevkini Aldığı Yer

Mutlu bir düşünce eseri olarak, diyordu Lucien Febvre, Barkan, İstanbul Fransız Arkeoloji Enstitüsü müdürü iken College de France'tan Prof. Albert Gabriel tarafından Strasbourg Fransız Üniversitesine yöneltilen Türk öğrencilerden biriydi. Burada Marc Bloch, Maurice Halbwachs, Henri Baulig ves.. gibi hocalardan ders almıştır. L. Febvre bu şekilde Barkan'm İktisat Tarihi zevkini buradan aldığını vurgulamak istemiştir (1). Barkan'm İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'ni bitirir bitirmez Strasbourg'a gittiği anlaşılıyor. Bu üniversitenin Edebiyat ve Hukuk fakültelerinde dersleri izlemiştir. Kaydım 1. III. 1928 de yaptırmış, 6. VII. 1931 de Edebiyat Lisansı alarak ve dört sertifika vererek mezun olmuş ve 1. VIII. 1931 de yurda dönmüştür.

---

(1) Cl. Fohlen: En Turquie, transformations politiques, répercussions agraires. *Annales, Economies, Sociétés, Civilisations*, 1950/3 s. 344-349. Türkiye'de Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun Türkiye'de gerçekleştirmek istediği sessiz devrimi anıyor ve değişimleri en iyi ana hatlarıyla Barkan'dan öğrenebiliriz diye İktisat Fakültesi Mecmuası'nın yabancı dil C I sayı 1; C. VII Sayı 1-4 ve C. VI Sayı 1-2 de çıkar makalelerini özetliyor. Lucien Febvre de Annales'in vefalı okuyucularının anımsıyacağı Barkan'ı dip notunda bir kaç satırla tanıtıyor. Bu münasebetle, yakın zamanlarda Barkan aramızda idi, Ecole Pratique des Hautes Etudes, VIe section de şahsen kendisini dinlemek fırsatını bulmuşlardır diyordu. Barkan 1949 da Paris'te bulunuyordu.

Lise Öğretmenliği

Yurda döner dönmez Barkan Öğretmenlik için Millî Eğitim Bakanlığı'na başvurmuş olacak ki geldiği yıl okullar açılırken (28. X. 1931) Eskişehir Lisesi felsefe ve Yurtbilgisi öğretmenliğine atandı.

Edebiyat Fakültesi Doçentliği

1933 ders yılı başında Barkan İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'ne naklen geçmiş ve Prof. Yusuf Kemal Tengirşenk yanında Türk İnkılap Tarihi Doçenti olmuştur. Doktora yapmadan ve doçentlik tezi hazırlamadan öğretmenlikten doçentliğe gelmek o zaman için sorun değildi.

Barkan 1934 - 1935 te askerliğini yapmıştır. 1941 de ihtiyat hizmeti için çağrıldığında dekanlık öğretim için vücuduna lüzum vardır diye geri bıraktırdıysa da 22. VI. 1943 te üç aylık askerlik hizmeti yapmak üzere tekrar göreve çağırılmıştır.

İktisat Fakültesine Nakli

Ömer Lütfi Barkan'ın 1936 ve 1937 yıllarında Siyasal Bilgiler Fakültesi Mecmuası ve Ülkü Mecmuası'nda yazdığı seri makaleler üzerine dikkatleri çekmeye vesile olmuştur. Yeni bir çalışma ve değişik ve alışılmadık bir konuyu ele alma tarzı getirdi. Ömer Celâl Sarç, kurduğu ve dekanı bulunduğu İktisat Fakültesi'ne Barkan'ı kazandırmak istiyordu. 2. IX. 1937 de Üniversite rektörlüğüne nakli için yazdığı yazıda diyordu ki:

«Tarih bilgisinin gerek memleketimiz için gerekse genel ekonomik terbiye bakımından haiz bulunduğu önem dolayısıyla Fakültemiz programına İktisat Tarihi ve Türkiye Maliye Tarihi dersleri konmuş, Türkiye ekonomisi hakkında tarihî araştırmalar yapmak ve İktisat ve İçtimâiyat Enstitüsü'nün esâslı bir vazifesi olarak kabul etmiştir. Profesör Rüstow ile beraber çalışacak bir tarih doçenti bulunmamaktadır.

Bu yüzden derslerde memleketimiz ahvâline temâs edilme-
mesi Enstitü'de tarihî araştırmalar yapılmaması mahzuru
hâsıl olmaktadır.

«Kadromuz'da bu boşluğu doldurabilmek için Edebiyât
Fakültesi doğentlerinden Ömer Lütfi Barkan'ın Fakültemi-
ze verilmesi uygun mutalaa edilmektedir. Ömer Lütfi Barkan
felsefe ve İktisat tahsil etmiş ve bilâhara İktisat Tarihi'ne
büyük bir alaka göstererek, kısmen arşivlerde yeni vesâiki
işlemek suretiyle Türkiye İktisat Tarihi'ne ait enteresan tet-
kikler neşretmiştir.»

Başvuru uygun görülüp onaylanmış ve Barkan, üzerin-
de Türk İnkılap Tarihi doğentliği bakı kalmak üzere, İktisat
Fakültesi İktisat Tarihi doğentliğine naklen atanmıştır (27.
X. 1937). Bu suretle anladığı şekilde tarih çalışmalarını sür-
dürme ve kendini geliştirme olanakları önünde açılmıştı.

Barkan, Türk İnkılap Tarihi Doğentliği görevi üzerinde
bâkı kalmak üzere İktisat Fakültesi'ne naklettiğinden, sene-
ler senesi hem Edebiyat hem Fen Fakültelerinin İnkılap Ta-
rihi hocalęını yapmıştır ve bu nedenle «Türk İnkılap Tarihi
Enstitüsü İlmî Danışma ve Yönetim Kurulu»nun Ankara'da
yapılan toplantılarına katılıyordu.

Edebiyat ve İktisat Fakültesi'ndeki doçentlik yılları as-
lında doçentlik tezini verinceye kadar doçentlik adaylığı ma-
hiyetinde olmalıdır. Doçentlik sınavlarına 29. VI. 1938 de
geçtiği lisan sınavı ile başladı (Bunun jürisinde Ali Fuat
Başgil ve Şükrü Baban vardı).

Barkan, bu sıralarda 18 ve 19 yüzyıl ihtilâllerine ilgi
duyuyordu ve 1856 - 1860 yıllarındaki Suriye olaylarını ince-
lemek için Arşiv'de araştırma yapmak üzere başvurmuştu.

Doçentlik tezini «Osmanlı İmparatorluğu'nda, Kuruluş
devrinde toprak meseleleri» üzerinde hazırlayan Barkan, bu-
nu 22. XII. 1938 dekanlığa teslim ediyor. Tez jürisinde Fuat
Köprülü, Alexandre von Rüstow ve Ebülulâ Mardin vardı.

«Kulluklar ve Ortakçı Kullar (XV. ve XVI. asırlarda Os-
manlı İmparatorluğu'nda toprak işçiliğinin organizasyonu

şekillerinden biri olarak)» bilimsel konferansı ve ardından kollegyomu 10 Şubat 1939 da yapılmıştır. Jürisinde Ebululâ Mardin, Fuat Köprülü, İbrahim Fazıl Pelin, Şükrü Baban, Alfred İsaak, Fritz Neumark, Gerhard Kessler, Alexandre von Rüstow ve Dobretsberger vardı.

Deneme dersi için üç konu vermişti, bunlar Osmanlı İmparatorluğunda 1) Sürgünler meselesi, 2) Nüfus ve arazi sayımları, 3) Osmanlı istilâsından evvel Balkanlar'da toprak meselesi. Bunların ilki jüri tarafından seçilmiştir. Deneme dersinde, bilimsel konferans jürisinden başka Samim Gönenç ve Yusuf Kemal Tengirşenk te vardı. Deneme dersi 20 Şubat 1939 da verilmiştir.

28 Şubat 1939 da Ömer Lütfi Barkan artık resmen «Umumî İktisat ve İktisadî Doktrinler Doçenti» dir. Oysa tezini verdikten hemen sonraki günlerde unvanı «Umumî İktisat ve İktisat Tarihi Doçenti» iken «İktisat Tarihi ve İktisadî Coğrafya Doçentliğine» çevrilmişti. Doç. Muhlis Ete fakülteden ayrılınca müdürü bulunduğu «Umumî İktisat ve İktisat Teorisi» kürsüsüne vekâlet etmiştir ve bu vekâletten 31. VIII. 1939 da ayrılmıştır.

17 Şubat 1940 ta Fakülte Profesörler Kurulu «yedi senelik doçentlik mesâisinin olumlu sonuçlarını gözönünde bulundurarak Üniversite talimatnamesinin 39. maddesi uyarınca» kendisine tevcih ettiği profesörlük unvanını bakanlık onaylıyor.

1950 - 1952 döneminde Fakültenin dekanlığında bulunuyor.

16 Kasım 1950 de Rüstow'un ayrılmasıyla İktisat Tarihi ve İktisadî Coğrafya kürsüsü başkanlığına getiriliyor.

22 Kasım 1955 te, ders yılı başında Strasbourg Üniversitesi'nce 4 yabancı profesöre Doctor Honoris Causa unvanı verilmiştir. Barkan bunlardan biriydi. Ancak bizzat hazır bulunamadığından Başkonsolosumuz kendisini temsil etmişlerdir. Bu vesileyle konuşan Claude Cahen «Prof. Barkan'a bu unvan tevcihinde şahsî mezâyâsının takdirinden gayri Garb

Medeniyetinin intişar etmekte bulunduğu keyfiyeti üzerine dikkati çekmek maksadının da bulunduğuna» işaret etmiştir...

Bu sıralarda Rockefeller Vakfı, burs vermek suretiyle Barkan'm önereceği bir projeyi finanse etme temasları yapıyordu. Yardımın resmî bir kuruluşa verilmesi formülünden «Türk İktisat Tarihi Enstitüsü» doğdu. Enstitü'nün yönetmeliği 12 Temmuz 1955 te Resmî Gazete'de yayımlandı. Barkan Enstitü Müdürü oldu. Proje ise aslında Osmanlı sayımları üzerinde idi. Fakat bir yandan sayım defterleri üzerinde çalışılırken Süleymaniye Yapı masrafları defterleri üzerine yüklenildi. Süleymaniye işinin çabuk biteceği düşünülürken uzun zaman aldı. «Süleymaniye Camii ve İmâreti İnşaâtı» adıyla Türk Tarih Kurumu tarafından basılan iki ciltlik eser ve bu konuda yazılan 2-3 makale bu çalışmanın ürünüdür.

16 Haziran 1955 te Şükrü Baban «Fakültemiz İktisat Tarihi Kürsüsünü uzun müddettir tam bir ehliyet ve kifâyetle işgal ederken bu sâhada başarılar sağlıyan ve yabancı memleket ve dergilerde bilimsel değerini takdir ettirmeğe muvafak olan Prof. Ömer Lütfi Barkan'm Ordinaryus pâyesine yükseltilmesi» önerisinde bulunmuş ve 8 Nisan 1957 de yapılan 114. Profesörler Kurulu toplantısında Hazım Atıf Kuyucağ'm hazırladığı rapor okunarak onaylanmış ve karar 6 Temmuz 1957'de Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Araştırma, konferans, kongre ve dersler, bunlar gereği dış geziler vaktini dolduracaktır. Barkan 1965 yılına kadar düzenli bir şekilde derslerini veriyor ve aksatmıyordu. Çifte tedrisat gereği öğrencilerin bir bölümünü kendileri, bir bölümünü Lütfi Güçer okutuyordu. Kendilerinin okuttuğu bölüm öğrencilerini doçentliğimin onayı ile birlikte bana bıraktı. Derse nadiren giriyor ve zamanını araştırmayla değerlendiriyordu.

İktisat Fakültesi Dışında Öğretim Faaliyetleri

Türk Devrim Tarihi doçentliği görevinden ayrılmadan

İktisat Fakültesine naklini kabul ettiğinden Edebiyat Fakültesiyle Fen Fakülteleri öğrencilerine sürekli Devrim Tarihi dersini okuttu.

İktisat Fakültesinde «Genel İktisat Tarihi», «Türkiye İktisat Tarihi» ve bir aralık son sınıf öğrencilerine «Türkiye Tarım Ekonomisi Tarihi» derslerini verdi. Seminerler yönetti...

Araştırma zamanının büyük bölümünü Osmanlı Vergi ve Nüfus Sayımları almıştı. Bu alanda çok şeyler yapmak isterdi. Rockefeller Bursu aslında ilk planda bu hedefe yönelikti. 1955 ten sonra metodik bir şekilde bu defterlerin verileri özetlenmeye de başlanmıştı. Fakat bu iş daha çok zaman ve daha çok eleman isterdi.

1930 larm Üniversiteleri öğrenmenlikten doçentliğe eleman alabildiği bir zamandı. Barkan İktisat Fakültesi'ne intisaptan sonra doçentlik tezi savunmasına girişti. Unvanını, jürisinin takdirini kazanarak haketti. Ancak doktorası yoktu. 1940'ta Kessler ve Rustow ortaklaşa olarak sundukları bir öneride «Çalışma alan Türk İktisat Tarihi ve Türk Ziraat Tarihi olarak seçmiştir, Türk ve Uluslararası alan için bu önemli bir husustur» ve «faaliyetlerine bakarak Barkan büyük ümitler beklenen bir alimdir» mütaalasmda bulunan öneri sahipleri profesörler «halledilmemiş meselelerin en mühimlerinden biri Türk Ziraat Tarihi ile Avrupa'nın ve alakadar diğer memleketlerin ziraat tarihlerinin birbirine bağlanmasıdır. Çok muhtemeldir ki, bu gibi tetkikler sayesinde şimdiye kadar hakim olan telakkinin hilafına olarak Türkiye'nin bu sahada pek mütekâmil ve dikkate şayan bir mevki olduğu meydana çıkacaktır» diye Barkan'm almanca öğrenmesini Georg Fr. Knapp ve Georg Hansen'in tarım tarihi konusunda yazdıkları eserleri tanınmasını ve Bonn Üniversitesinde F. Steinbach yanında bu alanda doktora yapmasını öneriyorlardı. Ancak bu proje gerçekleşmedi ve Barkan'm çalışmaları tarım tekniğinden ziyâde tarım faaliyetinin sosyal organizasyonu üzerinde yoğunlaştı.

Brill yayın evi 1950' lerde «Şark Milletleri İktisat Tarihi» adı altında yazılacak 20 ciltlik bir iktisat tarihinin Osmanlı İmparatorluğu'na ait olan cildini yazmayı kabul etmişti. 1963 Rockefeller Bursu ile de bu alanda bazı tetkiklerde bulunmak için birbuçuk aylık bir süre ile Balkan ülkelerini dolaşmak konusunda Fakülte dekanlığına başvurmuştu. Ancak bu eser hazırlanamadı. Arzularından biri Türkiye İktisat Tarihi'ni yazmaktı. Aslında bütün ayrıntı çalışmalar bu kadar makale hep bunun taslağını koymak içindi (2).

Tasarlayıp ta sonuçlandıramadığı bir projesi de «Memleketimizde toprak meseleleri ve bilhassa zirâî mülklerin miras olarak intikalına ait örf ve âdetler hakkında» bir anket-tir. 13 Ağustos 1945 te bu anketin esâslarını belirlemek ve yerinde araştırmak için Van'a gitmek üzere Fakülte dekanlığına başvurmuştu. Anket bültenleri hazırlandı ve bunların bir bölümü dolduruldu. 28 Eylül 1946 da anket için Adapazarı, Balıkesir ve Antalya Köy Enstitülerine gitti. Anket işi nedense bırakıldı.

Barkan;

- İktisat Fakültesi Öğretim üyesi ve 1950 - 1952 dekanı
- Türk Tarih Kurumu Üyesi
- Türk Devrim Tarihi Enstitüsü Üyesi
- Türk İktisat Tarihi Enstitüsü Kurucusu ve Müdürü
- Sırbistan İlimler Akademisi Üyesi (3).

-
- (2) Barkan doçentlik tezini vermeden önce İktisat Fakültesi'nde «Türk İktisat Tarihinin Anahatları» adı altında 1939 ders yılı başında okutulacak bir ders planı sunmuştur. Bu konuda Fuat Köprülü'nün fikri sorulmuştu. M. Fuat Köprülü 13 Mayıs 1938 tarihli İktisat Fakültesi dekanlığı tezkeresine verdiği yanıtta Planın incelendiği ve «Şimdiye kadar hemen hemen hiç işlenmemiş olan bu mevzu hakkındaki bu planın daha geniş bir mikyasta tutulması veyahut daha fazla teferruata girilmesi, onun kabil-i tatbik olmaktan çıkaracağı cihetle doğru olmaz» demekte konunun «Yeni ve son zamanlarda Türkiye İktisâdi Tarihinin anahatları» olmak icab eder sanırım önerisinde bulunmakta idi.

- (3) 31 Aralık 1971 de Z. Zeykel imzalı bir Dışişleri Bakanlığı tel-

- İslâm Araştırmaları Enstitüsü üyesi (1955 ten).
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu V. Dönem (1957-58) VII. Dönem (1961 - 62). Genel Kurul «İçtimaiyyât ve Manevî İlimler» seksiyon üyesi
- Türk Sosyoloji Cemiyeti Üyesi
- Osmanlı ve Osmanlı Öncesi Tarih Konseyi Başkanı (6 yıl süreyle).

İktisat Fakültesi'ne intisabının ilk yıllarında bir aralık Hayriye Lisesi son sınıf Edebiyat şubesi öğrencilerine felsefe dersi verdi. Liseye atanması 10 Mart 1939 dır. Ertesi yıl sonlarına doğru Yüksek Öğretmen okuluna müzâkereci olarak atandı. 30 Aralık 1940 ta bu göreve atandığında kendisiyle birlikte Ahmed Hamdi Tanpınar, Halid Vehbi Eralp ve Sâra Akdik de atanmıştı.

Ocak 1940 tan itibaren İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Türk Hukuk Tarihi dersini ve bir aralık Ebululâ Mardin ile birlikte Toprak Hukuku dersini vermiştir.

Edebiyat Fakültesi'nde «Türkiye Teşkilât ve Müesseseleri Tarihi» ni okuttu.

Mart 1963 te, Gülhane Parkı'na yakın yerde faaliyet gösteren «İstanbul Özel İktisad ve Ticâri İlimler Okulu» nda ek görev kabul ederek Genel İktisat Tarihi derslerini okuttu. Bu Akademi'de 1972 yılına kadar ders verdi.

Emekliliğinden sonra Boğaziçi Üniversitesi'nde Seminer yönetti ve konferanslar verdi...

İktisat Fakültesi Mecmuası

İktisat Fakültesi Mecmuası 1939 yılında yayın hayatına çıktı. Derginin çıktığı tarihten itibaren Barkan yazı heyeti üyeliğinde bulundu. Dergi'nin on ikinci cildi çıkarken

grafında «Sırbistan İlimler Akademisi'nin, bir kaç gün önceki toplantısında İstanbul Üniversitesi Ordinaryus Profesörlerinden Ömer Lütfi Barkan'ın üyeliğe seçildiği öğrenilmiştir» diye yazıyordu.

(1951 de) Barkan yazı işleri kurulu başkanlığına getirildi. Ekim 1977 - Eylül 1978 tarihlerine ait derginin otuz yedinci cildine kadar Barkan yazı işleri kurulu başkanı olarak gösterilmeye devâm edildi.

Fakülte Dergisi çıkarılıncaya kadar makalelerini diğer yerlerde yayımlayan Barkan bundan sonra ilginç makalelerini bu dergiye hasretti. Kongre tebliğleri ve çok hacimli makaleleri dışındaki çalışmalarını bu dergide yayımladı.

Sonuçlanmayan Projeleri

Barkan, çalاکalem rahat yazan bir yazar değildi. Böyleyken ardında bibliografyasından izlenebilecek önemli ve hacimli eserler kaldı. Gerçi eserlerin çoğunluğu makale türüne giren yazılardır. Ancak bu makaleler dünyanın her tarafında üzerine dikkatleri çekmek için yetti. Kitap telifine yönelmesi olgunluğunun son aşama yıllarına rastlar. Makale konuları kitap haline gelinceye kadar bekletilemez dinamik çalışmalardı, hemen ışığı görmeleri, bilim dünyasına sunulmaları gerektiğinden yayım hayatına hemen çıkıyordu.

Hürriyet Gazetesi'nin «Sedât Simavi Büyük Ödülü» 1978 yılı sahibi. Barkan bu ödülü «Hüdavendigar livası tahrir defteri mukaddimesi» yapıtıyla kazandı. Yazısı için bkz. Hürriyet Gazetesi 11 Aralık 1978 sayısı.

Emekliliği

1973 te Fakülte Dekanı Esat Çam «Sayın Ord. Prof. Dr. Ömer Lütü Barkan» diye başlayan emeklilik duyurusunda «Yeni kabul edilen 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun ilgili maddesi gereğince Fakültemizdeki görevinizden emekliye ayrılmış bulunuyor iseniz de 26 VII-1973 tarihinde toplanan yönetim kurulumuz sizin kıymetli irşad ve direktif-

lerinize her zaman ihtiyacımız bulunduğuna ve bu bakımdan eskiden olduğu gibi Fakülte'deki büronuzda araştırma, inceleme ve çalışma olanağının devâm etmesine ve Enstitü imkânlarından yararlanmanız hususunun size duyurulması için tavassutumu kararlaştırmıştır.» hususunu bildiriyordu.

Kırk seneyi aşkın bir hizmetten sonra Barkan yetmiş yaşında emeklidir. Emekli sandığı kendisine 3892 lira emekli maaşı bağlamıştır.

Tatmadık can yoktur.

Barkan aramızdan 23 Ağustos 1979 da arefe günü ayrıldı. Ankara'da IV. Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Kongresi yapılıyordu. Uluğ İğdemir 12 Eylül 1979 da Milliyet'te «Bayramın birinci günü ölüm haberini öğrenince tümümüz beyninden vurulmuşa döndük.» diye yazıyordu.

Barkan kışın buzda kaymış, tetanos iğnesinden sarsıntı geçirmiş, zatürrie olmuştu. Başında bir şiş peyda oldu, alındı, sağlığına kavuşur gibi oldu, çalışmalarına devâm etti ve sonra teslim oldu. 28 Ağustos 1979'da Edirnekapı şehitliğinde sonsuza kadar dinleneceği yere teslim edildi.

Dosyasında bulduğumuz bilgilerden yararlandığımız bu yazı «kim kimdir» için kendisi tarafından verilen bilgilerden az çok farklar göstermektedir. Orada Barkan'ın doğumu 1902 dir. Edirne Darüledeb okulundan 1911 de, Edirne Rüştiyesinden 1914 te mezun oldu. Edirne İlk Muallim Mektebi ve İstanbul Orta Muallim mektebinden 1918 - 1923 te okuduğu yazılıdır.

I - KATILDIĞI KONGRELER VE VERDİĞİ TEBLİĞLER

- 1) 20-25 Eylül 1937, Ankara, Türk Tarih Kurumu'nun 2. Kongresi; Tebliği «Osmanlı İmparatorluğunda kuruluş devrinin toprak meseleleri».
- 2) 27 Aralık 1938, Ankara I. Köy ve Ziraat Kongresi. Refii Şükrü Suvla ile fakülteyi temsilen.
- 3) 3 Nisan 1939, Ankara, Neşriyat Kongresi. Kongreye sunduğu ilginç rapor kişisel dosyasındadır. Kültür kaynaklarının yayımı konusundadır.
- 4) 15-20 Kasım 1943, Ankara, 3. Türk Tarihi Kongresi, Tebliği: «Osmanlı Kanunnâmeleri».
- 5) 10-14 Kasım 1948, Ankara, 4. Türk Tarihi Kongresi, Tebliği «Tahrir defterlerinin istatistik verileri hakkında bir araştırma».
- 6) 11 Nisan 1950, Paris, Congrès International des Sciences Historique.
- 7) 23-26 Ağustos 1950, Paris, Uluslararası Arşivcilik Kongresi (Arşivden bir görevli ile birlikte Fransa, Belçika, İtalya, İngiltere arşivlerinde incelemeler yapılarak, tasnif usulleri, mevzuât ve hazırlanması düşünülen T.C. Devlet Arşivi Kanunu'na konulacak esâslar tesbitine çalışılacaktı).
- 8) 12 Şubat 1951 Paris, Millî ve milletlerarası Arşivcilik Kongresi.
- 9) 21-26 Eylül 1953 Bruxelles, Société de Jean Bodin pour l'histoire comparative des institutions toplantısı.

Tebliğ: «Quelques observations sur l'organisation économique et Sociales des villes Ottomanes».

- 10) 1953 Atina, Conférences d'Athènes,
Tebliği «Vers un renouveau de l'histoire Ottoman» (Osmanlı İmparatorluğu tarihinde yeni görüş ve buluşlar).
- 11) Eylül 1955, Roma, X. Tarihî Bilimler Kongresi. X. Congresso Internazionale di Scienze storiche (Roma 1955). Tebliği bu kongre zabıtlarının, storia moderna'ya ait 4. cildinde olacak. «Relazione del X. Congresso..., Firenze' de (1955) basıldı.
- 12) 12-17 Nisan 1956, Ankara, 5. Türk Tarihi Kongresi, Tebliği «H. 933-934 (M. 1527-1528) mâlî yılına ait bir bütçe örneği».
- 13) 16-20 Mayıs 1957 Paris, «Comité de documentation historique de la marine marchande» tarafından toplanan «Colloque Internationale sur l'histoire de la navire et de l'économie maritime».
- 14) 27 Haziran - 2 Temmuz 1957 Venedik, Venediğin XVII. yüzyılda ekonomik bakımdan gerilemesi kongresi. Tebliği, «Le déclin de Venise dans ses rapports avec la décadence économique de l'Empire Ottoman».
- 15) 28 Ağustos - 4 Eylül 1957 Münih, Oriyantalistler kongresi.
- 16) 8-14 Aralık 1957 Sardunya Adası Tarihi ve İktisadî Etütler Enstitüsü'nün düzenlediği uluslararası konferans.
- 17) Ağustos 1959 Stokholm, Uluslararası Tarihî Bilimler Kongresi.
- 18) Ağustos 1960 Moskova, 25. Şarkiyatçılar Kongresi.
- 19) 1-4 Mayıs 1962 Londra, Uluslararası Tarihî Bilimler Kongresi.
- 20) 18-20 Nisan 1963 Liège, Tarihî Demografi Uluslararası Colloque'u.
Tebliği: «Notes sur les sources de démographie historique existant en Turquie».

- 21) 6-9 Ocak 1964 Spa (Belçika), Kent ve Devlet Kadrosunda vergiler konulu uluslararası Colloque.
Tebliği: «Les particularités du système financier ottoman et son évolution du XV. au XVII. siècle».
- 22) 23-27 Ağustos 1965 Münih, Association Internationale d'Histoire Economique tarafından düzenlenen kongre komite toplantısı.
- 23) 5-10 Eylül 1966 Beyrut, Uluslararası Denizcilik Tarihi Kongresi.
- 24) 13-19 Ağustos 1967 Ann Arbor (Michigan Üniversitesi), 27. Şarkiyatçılar Kongresi.
- 25) 18 Mart - 3 Nisan 1969 Moskova, 1. Uluslararası Güney-doğu Avrupa Tetkikleri Cemiyeti Kongresi.
- 26) 7-13 Mayıs 1970 Atina, 2. Uluslararası Güney-doğu Avrupa Tetkikler Cemiyeti Kongresi.
- 27) 25-30 Haziran 1970 Strasbourg, Strasbourg Üniversitesi, Dinler Tarihi Araştırma merkezinin, Uluslararası XIII. Altayik Etütler Konferansı,
Tebliği: «Kuruluş devrinde Kolonizatör Türk dervişleri ve zâviyeler».
- 28) 25-29 Ağustos 1970 Ankara, VII. Türk Tarih Kurumu Kongresi, Oturum yönetti.
- 29) 16-23 Ağustos 1971 Moskova, XIII. Uluslararası Tarihî Bilimler Kongresi.
- 30) 10-14 Ağustos 1971 Leningrad, Uluslararası İktisat Tarihi Kongresi, entervansyonları..
- 31) 10-15 Eylül 1971 Aix-en-Provence, IV. Milletlerarası Sanat Tarihi Kongresi.
Tebliği: «Süleymaniye Cami ve İmâreti inşaatında işçilik organizasyonu».
- 32) 8-10 Ekim 1971 Venedik, Lepanto (İnebahtı deniz muharebesinin 400. yıldönümü Kongresi.
Tebliği: «Lepanto'dan sonra hıristiyan âlemi karşısında Osmanlı İmparatorluğu».

- 33) 9-11 Temmuz 1972 Sofya, Güney-doğu Avrupa Tetkikleri Cemiyeti Sektörlerinde birinde başkanlık yaptı.
- 34) 25-27 Temmuz 1972 Dubrovnik, Uluslararası Tarihî Bilimler Birliği Konsey toplantısına, millî komite temsilcisi olarak katıldı.
- 35) 4-6 Temmuz 1967 Londra, İslamiyetin doğuşundan beri Yakın Doğu İktisat Tarihi Kongresi, Tebliği: «Research on the Ottoman Fiscal Surveys».
- 36) 8-10 Temmuz 1973 Ankara, Türkiye İktisat Tarihi Semineri, Tebliği: «Feodal Düzen ve Osmanlı Timarı».
- 37) 16-20 Haziran 1974 Princeton, Yakın Doğu İktisat Tarihi Konferansı».
- 38) 4-10 Eylül 1974 Bucarest, Güney-doğu Avrupa Araştırmaları Cemiyetinin III. Uluslararası Kongresi.
- 39) 4-11 Eylül 1976 Osmanlı öncesi ve Osmanlı Araştırmaları Symposiumu II. — Hamburg.
- 40) 11-15 Ekim 1976 Ankara, VIII. Türk Tarih Kurumu Kongresi. Oturum yönetti.
- 41) 11-13 Temmuz 1977, Ankara, Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920) kongresinde oturum yönetti.
- 42) 18-22 Eylül 1978 Bosna, Osmanlı öncesi ve Osmanlı Devri Araştırmaları III. symposiumu. Tebliği: «Recherches sur le nombre et la répartition des Valaques dans les pays Balkaniques» «Balkan memleketlerindeki Eflâkların miktarı ve dağılışı hakkında araştırmalar» (tebliğ türkçe)

II - VERDİĞİ KONFERANSLAR

- 1) 19. IV. 1940 İzmir Halkevi'nde. Bk. s. 27, V. konferanslar.
- 2) 3. VI. 1940 Afyon Halkevi'nde. Bk. s. 27, V. konferanslar.
- 3) 1. - 7. IV. 1942 Ankara Adliye Vekâletinde, Türk Hukuk Kurumu'nda.
- 4) 13. - 24. II. 1943, Ankara'da Maarif şurasına katıldı.

- 5) 1. IV. 1943, Ankara'da, Türk Hukuk Tarihi Enstitüsü adına bir konferans.
- 6) 14. VI. 1945 İstanbul'da (?), Toprak Kanunu için Halkevinde yapılacak törende bir hitabe.
- 7) 22. IX. 1949 da Paris Üniversitesi davetlisi olarak konferans vermek ve araştırma yapmak üzere bir aylık izin aldı. Konferansları Ecole Pratique des Hautes Etudes, VI. Section'da verilmiştir.
- 8) 22. I. 1952'de Konferans vermek ve tetkikatta bulunmak için Paris ve Londra'ya gitmek üzere bir aylık izin.
- 9) 1962 de Fransa'da konferans için izin aldı.
- 10) Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferans Heyetinin, Çınar Oteli'nde düzenlediği seminer'de «XVI. Asrın ikinci yarısında Türkiye'nin geçirdiği iktisâdî buhranların sosyal yapı üzerindeki tesirleri» konusunda bir konferans verdi. Özeti *Cumhuriyet* 6 Ağustos 1963.

III - KİTAPLAR

1) *XV. ve XVI. asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda zirâi ekonominin hukukî ve mâlî esâsları. Cilt I, Kanunlar.* İstanbul, 1945, s. LXX + 559. (İndeksleri Rıfki Melil Meriç hazırlamıştır).

2) *İktisat Tarihi* II. kitap (Orta Çağ). Ders notlarıdır. (1)

---

(1) 1946-47 de fakültenin birinci sınıf öğrencisi iken İktisat Tarihi henüz kitap haline gelmemiştir. O yıl sınıf arkadaşlarından Mesih ve Melih Emre teksiri yapmışlardı. Teksir notları üç bölümdü. Giriş, mahiyetinde İktisad Tarihi'nin konusu, Tarihi maddecilik, İktisad süjesinin zihniyeti., Din ve Mezhep hususiyetlerinin ehemmiyeti, İptidâî kavimlerin ekonomik hayatı ve..., İnsanı hayvandan ayırdeden vasıflar, Toplayıcılık, Avcılık balıkçılık ekonomileri, ziraatın iptidâî şekilleri, hayvanların ehlileştirilmesi., atlı göçebelerin tarihî rolü'nü kapsıyordu. Roma ve II. Bölümde Orta Çağları, III. Bölümde Sanayi devrimine kadar Yeni Çağları okutuyordu. Bunlardan kitap basılınca yalnız II. kitabı oluşturan ve Roma Barışı'yla başlayan baskısına göre esnaf dernekleri veya tüccar birlikleri bahsiyle biten kısmıydı. Bu kitap tükendikçe yeniden basıldı ve yeni

3) *İstanbul vakıfları tahrir defteri 953 (1546) tarihli.* İstanbul 1970, XXXIX - 504 sahife. İstanbul Fetih Cemiyet, İstanbul Enstitüsü yayını No: 61.

(Önsöz Ö. L. Barkan'ın; mahalle, cami'lere ait dip notlar Ekrem Hakkı Ayverdi'nin, transkripsiyon, indeksler H. Sahillioğlu'nun).

4) *Süleymaniye cami ve imâreti inşaatı (1550-1557),* C. I., Ankara 1972, XV + 393, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VI. seri no: 10.

C. II. baskısı sürmektedir.

Eser Rockefeller bursu ile Türk İktisat Tarihi Enstitüsünde ekip çalışması ürünüdür. Kompozisyon ve telif Barkan'ındır.

5) *Hüdavendigâr Livası tahrir defteri,* Türk Tarih Kurumu'ndadır. Baskısı sürmektedir.

IV - MAKALELER

Siyasal Bilgiler/Siyasî İlimler (73. sayıdan itibaren)

● Harp sonu tarımsal reform hareketleri

1. 'Giriş',	Sayı 55 (Ekim	1935),	s. 2- 8
2. Bulgaristan,	» 56 (Kasım	1935),	s. 33-40
3. Yugoslavya,	» 57 (Aralık	1935),	s. 36-45
4. Yugoslavya,	» 53 (Ocak	1936),	s. 4-12
5. Yunanistan,	» 59 (Şubat	1936),	s. 17-31

basılışları sırasında bazı bahis veya paragrafları metinden çıkarıyordu. Ders kitabının tesbit edebildiğim baskıları:

Akgün basımevi 1949, s. 200.

Akgün Basımevi 1954, s. 193.

Sermet Basımevi 1957, s. 179.

Sermet Basımevi 1962, s. 179.

1966 da dekanlığa verdiği bir neşriyat listesinde bulunan «Ortaçağ'da Batı Avrupa memleketlerinin iktisâdî ve içtimâl teşkilatı» adı altında ve Fakülte neşriyatı olarak gösterilen 50 sahifelik kitap ders notlarının çekirdeğini oluşturmuş olmalıdır. Listede bunun yayım tarihi 1933 olarak gösterilmiştir. Herhalde bu tarih 1939 olmalıdır.

6. Romanya, » 60 (Mart 1936), s. 30-41
7. Polonya, » 61 (Nisan 1936), s. 50-58
8. Rusya, » 62 (Mayıs 1936), s. 48-59
(1917 ihtilâli ve Rusya'da toprak meselesi)
9. Rusya, Sayı 63 (Haziran 1936), s. 32-41
10. Rusya, » 64 (Temmuz 1936), s. 39-44
(1905 ihtilâli ve Stolypine zirâi reformu)
11. Rusya, Sayı 65 (Ağustos 1936), s. 33-41
(1917-1921 harp komünizmi devri)

- Osmanlı İmparatorluğu'nda iskân ve kolonizasyon metotları: Sürgün, sayı 69, (Aralık 1936), Bk. aşağıda s. 25.
- İnkılâp ideolojisi ve ekonomik şartlar, sayı 71 (Şubat 1937) s. 1-10.
- Toprak Kanunu hazırlanırken, sayı 72, (Mart 1937), s. 1-10 (tebliğ).
- Karabük Demir ve Çelik Fabrikaları, sayı 73 (Nisan 1937), s. 1-4.
- Millî kurtuluş hareketlerinin iktisâdî esâsları.
1. sayı 74 (Mayıs 1937), s. 77-83
2. sayı 75 (Haziran 1937), s. 142-153.
- İç siyâsetin on senesi, sayı 82 (Ocak 1938), s. 627-632.
- Osmanlı İmparatorluğu'nun teşekkülü meselesi, 1/2 (1944), s. 343-356.

Ülkü Mecmuası

- Osmanlı İmparatorluğu'nda çiftçi sınıfların hukukî statüsü
  1. IX/49 (Mart 1937), s. 33-48
  2. IX/50 (Nisan 1937), s. 101-116
  3. IX/53 (Temmuz 1937), s. 329-341
  4. X/56 (Ekim 1937), s. 147-159
  5. X/58 (Aralık 1937), s. 293-302
  6. X/59 (Ocak 1938), s. 414-422

● Türkiye'de toprak meselesinin tarihi esâsları

1. XI/61 (Mart 1938), s. 51- 63
2. XI/63 (Mayıs 1938), s. 233-240
3. XI/64 (Haziran 1938), s. 339-346

Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası

- Türk-İslâm toprak hukuku tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu'nda aldığı şekiller. I., Mâlikâne-Divânî sistemi. Sayı II (1932-1939), s. 119-184.

Annales d'Histoire Sociale

Annales, Economies, Sociétés, Civilisations

- Les Problèmes fonciers dans l'Empire Ottoman au temps de sa fondation. XI (1939), s. 233-237.
- La Méditerranée de Fernand Braudel vue d'Istamboul, 9-2 (1954), s. 189-200.
- Le servage existait-il en Turquie? 11/1 (1956) s. 54-60. Bk. aşağıda, s. 23, Belleten.
- L'organisation du travail dans le chantier d'une grande mosquée à Istanbul au XVIIe siècle, 17/6 (1962) s. 1093-1106.

Çığır Mecmuası

- Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak meseleleri, Sayı 76. (Mart 1939), s. 46-48.
- Osmanlı İmparatorluğu'nda kuruluş devrinin toprak meseleleri, Ankara 1939, 19 sahife. Çığır mecmuası neşriyatı 7.

Hukuk Fakültesi Mecmuası

- Türk-İslâm mülkiyet hukuku tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu'nda aldığı şekiller: I. Şer'î miras hukuku ve evladlık vakıflar, VI/I (1940), s. 156-181.
- II. Mülk topraklar ve sultanların temlik hakkı, VII/1 (1941), s. 157-176.

III. İmparatorluk devrinde toprak mülk ve vakıflarının hususiyeti, VII/4 (1941), s. 906-942.

● Osmanlı İmparatorluğu'nda teşkilât ve müesseselerinin şer'iliği meselesi, XI/3-4 (1945), s. 203-224.

● Zirâî lejisasyon hareketleri: İsviçre Medenî Kanununun çiftçiyi alakadar eden maddelerindeki tadiller ve zirâî mülklerin borçlarından kurtarılmaları hakkında 12 Aralık 1940 tarihli federal kanun. XII/I (1946), s. 209-237.

● Türkiye'de sultanların teşriî sıfat ve selâhiyetleri ve kanunnâmeler, XII/2-3 (1946), s. 713-733.

Tarih Vesikaları

● Osmanlı devrinde Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan Bey'e ait kanunlar:

1— I/3 (Ağ. 1941) s. 91-106.

2— 1/3 (Ek. 1941) s. 184-197.

● XV. asrın sonunda bazı büyük şehirlerde eşya ve yiyecek fiatlarının tesbit ve teftişi hususlarını tanzim eden kanunlar:

1— Kanunnâme-i ihtisâb-ı İstanbul el-mahrûse, 1/5 (Şubat 1942) s. 326-340.

2— Kanunnâme-i Bursa, II/7 (Haz. 1942), s. 15-40.

3— Suret-i kanunnâme-i ihtisâb-ı Edirne, H/9 (Ekim 1942), s. 168-177.

İş mecmuası

● İslâm memleketleriyle kültür münâsebetlerimiz, XIV/82 (1948), s. 133-136.

Türk Hukuk Tarihi Dergisi

● Osmanlı İmparatorluğu'nda toprak vakıflarının idâri-mâlî muhtariyeti meselesi, I. (1941-42), basımı 1944, Ankara, s. 11-25.

Vakıflar Dergisi

● Osmanlı İmparatorluğu'nda bir iskân ve kolonizasyon metodu olarak vakıflar ve temlikler:

1— İstilâ devrinin kolonizatör Türk dervişleri ve zâviyeleri, C. II (1942), s. 279-353.

2— Vakıfların bir iskân ve kolonizasyon metodu olarak kullanılmasının diğer şekilleri, aynı sayı, s. 354-386.

— Les fondations pieuses comme méthode de peuplement et de colonisation. Les dervishes colonisateurs de l'époque des invasions et les couvents (zaviyé). Vakıflar dergisinin yabancı dil nüshası, s. 59-65.

● Süleymaniye camii ve imâreti tesislerine ait yıllık bir muhasebe bilançosu. 993/994 (1535-1586), IX (1971), s. 109-161.

Türkiyât Mecmuası

● Tarihi demografi araştırmaları ve Osmanlı tarihi, X (1953), s. 1-26.

Bulleten

● Türkiye'de «servaj» var mı idi?, XX/78 (Nisan 1956), s. 54-60. Fransızca çevirisi için bak. yukarıda s. 21, Annales...

● XVI. asrın ikinci yarısında Türkiye'de fiat hareketleri, XXXIV/136 (Ekim 1970), s. 557-607.

— Prilozzi, XXII - XXIII. (1971), s. 133-148.

— İngilizce çevirisi, Bk. s. 23, International journal.

— Fransızca çevirisi, Bk. aşağıda s. 28.

Journal of Economie and Social History of the Orient

● Essai sur les données statistiques des registres de recensement dans l'Empire Ottoman au XVe et XVIe siècle. 1/1 (Augustos 1957), s. 9-36.

International Journal of Middle East Studies

● The Price revolution of sixteenth century: a turning point in the economie history of the Near East, Çeviren Justin Mc Carthy, 1975/VI/1 (1975) s. 3-28. Bk. yukarıda Belle-ten.

Belgeler

Türk Tarih Belgeleri Dergisi

● 894 (1488-1489) yılı cizyesinin tahsilatına ait muhasebe

bilançoları 1/1 (Ocak 1964), s. 1-117. (Tek makalelik - bir sayıdır).

● Edirne ve civarındaki bazı imaret tesislerinin yıllık muhasebe bilançoları, 1/2 (Temmuz 1964), s. 235-377.

● Edirne Askerî kassamma ait tereke defterleri (1545-1659), III/5-6, 479 sahifelik sayı tamamen makaleye tahsis edilmiştir.

● İstanbul saraylarına ait muhasebe defterleri. C. IX., s. 13 (1979), 380 sahifelik sayı tamamen makaleye tahsis edilmiştir.

Godišnjak društva istoricara Bosne i Hercegovine

● Çiftlik (Çiftlik), 2 (1950), Sarajevo, s. 287-298 (İslam Ansiklopedisi Çiftlik maddesi çevirisidir).

Barış Dünyası

● Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisâdî yapısı, sayı 17 (Ekim 1963), s. 461-467 ile Sayı 19 (Aralık 1963) s. 602-608.

İktisat Fakültesi Mecmuası

Revue de la Faculté des Sciences Economiques

(Derginin 16 cildine kadar, çıkan türkçe sayıların çevirilerinin yabancı dil paralel sayıları çıkardı).

● XV ve XVI inci asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda toprak işçiliğinin organizasyonu şekilleri, 1/1 (Ekim 1939), s. 29-74; 1/2 (1940), s. 198-245; 1/4 (1940-41), s. 397-477.

— Les formes de l'organisation du travail agricole dans l'Empire Ottoman au XVe et XVIe siècle, *Revue* I/1 (1939), s. 14-44; 1/2 (1940), s. 165-180; I/4 (1940-1941), 297-321.

● Avrupa ve Amerika (André Siegfried'den çeviri), 1/3 (1940), s. 287-299. (Makalenin aslı *Revue*'de, paralel sayı, s. 219-229.

● Şark ticaret yolları hakkında notlar, I/4 (1940-1941), s. 448-456.

— Notes sur les routes de commerce orientale, *Revue*, 1/4 (1940-41) s. 322-328.

● Türkiye'de İmparatorluk devirlerinin büyük nüfus ve arazi tahrirleri ve hakana mahsus istatistik defterleri, II/1 (1940-41), s. 20-59; II/2 (1940-41), s. 214-247.

— Les grands recensements de la population et du territoire de l'Empire Ottoman et les registres imperiaux de statistique, *revue.* 11/1 (1940-41), s. 21-34; II/2 (1940-41), s. 168-178.

● Tanzimat tetkiklerinin ortaya koyduğu bazı meseleler, II/2 (1940-41) s. 288-329.

— Les problèmes suscités par les études sur le Tanzimat, *Revue* II/2 (1940-41), s. 213-245.

● Balkan memleketlerinde Ziraî reform tecrübeleri, IV/4 (1943), s. 455-554.

— Aperçu sur l'histoire des problèmes agraires des pays Balkaniques. *Revue*, VII/1-4 (1945-46), s. 120-172.

● Çiftçiyi topraklandırma kanunu ve Türkiye'de ziraî bir reformun ana meseleleri, VI/1-2 (1944-45), s. 54-145.

— La loi sur la distribution des terres aux agriculteurs et les problèmes essentiels d'une reforme agraire en Turquie, *Revue*, VI/1-2 (1944-45), s. 144-132.

● Türkiye'de muhacir iskânı işleri ve bir iç kolonizasyon planına olan ihtiyaç, X/1-4 (1948-1949), s. 204-223.

— Le problème de l'établissement des immigrants en Turquie et la nécessité d'un plan des colonisation interieure, *Revue*, XI/1-4 (1949-50), s. 132-152.

● Abschid von Alexander Rüstov, *Revue*, X/1-4 (1948-49), s. 239.

● Osmanlı İmparatorluğu'nda bir iskân ve kolonizasyon metodu olarak sürgünler, XI/1-4 (1949-50), s. 524-569; XIII/1-4 (1951-52), s. 56-78; XV/1-4 (1953-54), s. 209-237.

— Les déportation comme méthode de peuplement et de colonisation dans l'Empire Ottoman, *Revue*, XI/1-4 (1949-50), s. 67-131.

● XV. asrın başında nüfusun yayılışı (harita), XI/1-4 (1949-50),

— La carte géographique indiquant la répartition de la population dans les pays Balkaniques au début du XVIe. siècle. *Revue*, XI/1-4 (1949-50).

ek haritadır, sayıların sonundadır.

- Osmanlı İmparatorluğu bütçelerine dair notlar, XV/1-4 (1953-54), s. 238-50 (Müteakıpta bütçenin sunuş ve tahlilidir).
- H. 933-934 (M. 1527-28) mâli yılma ait bir bütçe örneği, aynı sayı, s. 251-329.
- Türk yapı ve yapı malzemesi için kaynaklar, XVII/1-4 (1955-56), s. 3-26.
- Osmanlı İmparatorluğu bütçelerine dair notlar, aynı sayı, s. 193-224. (Müteakıp iki bütçenin sunuşu ve analizidir).
- 1079-1080 (1669-1670) mâli yılına ait bir osmanlı bütçesi ve ekleri. Aynı sayı, s. 225-303.
- 1070-1071 (1660-61) tarihli osmanlı bütçesi ve bir mukayese, Aynı sayı, s. 304-347.
- 954-955 (1547-1548) mâli yılma ait bir osmanlı bütçesi, XIX/1-4 (1957-58), s. 219-276.
- H. 974-975 (M. 1567-68) mâli yılma ait bir osmanlı bütçesi, Aynı sayı, s. 277-332.
- Şehirlerin teşekkül ve inkişafı bakımından Osmanlı İmparatorluğu'nda imâret sitelerinin kuruluş ve işleyiş tarzına ait araştırmalar, XXIII/1-2 (1962-63), s. 239-296.
- Fâtih Camii ve imâreti tesislerinin 1489-1490 yıllarına ait muhasebe bilançoları, Aynı sayıda, s. 297-341.
- Ayasofya camii ve Eyüp türbesinin 1489-1491 yıllarına ait muhasebe bilançoları. Aynı sayı, s. 342-379.
- Saray mutfağının 894-895 (1489-1490) yılına ait muhasebe bilançosu, aynı sayı, s. 380-398

Yeniden Doğuş

- Devletçilikte vuzuh ve istikrar, IV/3 (Aralık 1948), s. 105-113.

Yeni Ufuklar

- Toprak reformları ve iç kolonizasyon meselesi, C. 9 (1960), s. 101-102.

Sosyal Siyâset Konferansları

- XVI ve XVII. asırlarda Türkiye'de imâret işçilerinin hukuki durumu, c. 14 (1963), s. 21-36.

Bulletin International de Droit Agricole

- La distribution de terre au paysan dans la nouvelle législation turque, sayı II (Rome 1940), s. 13.

Bulletin de l'Association Internationale d'Etudes Sud-Est Européen

- Quelques remarques sur la constitution sociale et démographique des ville balkaniques au cours des XVe et XVIe siècle, XII/2 (1972), s. 151-163.

İktisat Fakültesi Mezunlar Cemiyeti Yayını

- Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun iktisadî cephesi ve ekonomik meseleleri, No: 2 (1946), s. 77-87.

İslam Ansiklopedisi

- Avarız, c. II, s. 13-19.
- Çiftlik, c. III, s. 392-397.
- Kanun-nâme, c. IV, s. 184-196.
- Öşür (Osmanlı İmparatorluğu'nda) c. IX, s. 485-488.
- Timar, c. XII, s. 286-333.

Encyclopedia of İslam (Leiden)

- Daftar-i Khākānî

V - KONFERANSLAR

- Türk Toprak hukuku tarihine bir bakış, *Cumhuriyet Halk Partisi Konferanslar Serisi* No: 15, Ankara 1940 içinde, s. 33-50.
- Osmanlı tarihinde Rumeli'nin iskânı için yapılan sürgünler meselesi, *Cumhuriyet Halk Partisi Konferanslar serisi*, Kitap No: 16, 1940 içinde s. 55-72.

● VI - VII. asırlarda Türkiye'de inşaat işçilerinin hukuki durumu, *Sosyal Siyaset Konferansları* No: 14 (1963) içinde, s. 21-36.

VI - KİTAP VE ARMAĞANLARDAKİ YAZILARI

● Türk toprak hukuku tarihinde Tanzimat ve 1274 (1858) tarihli arazi kanunnamesi, *Tanzimat I, yüzüncü Yıldönümü Münasebetiyle*, İstanbul 1940 içinde, s. 321-421.

● Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun iktisadî cephesi, *Günün Ekonomik Meseleleri*, İstanbul 1946 içinde, s. 77-87. (Bk. İk. Fak. Mec.)

● «Osmanlı devrinin eşkincülü mülkleri» veya «mülk tımarları hakkında notlar», *Zeki Velidi Toğan'a Armağan*, İstanbul 1950-55 içinde, s. 61-71.

● Quelques observations sur l'organisation économique et sociale des villes ottomanes des XVIe et XVIIe siècles, *Recueil de la Société Jean Bodin VII, La Ville - 2e partie, Institutions économiques et sociales*, Bruxelles 1955, içinde s. 289 - 311.

● Contribution à l'étude démographique des villes balkaniques aux cours des XVe - XVIe siècles, *La ville Balkanique*, Sofia 1970 içinde, s. 181-207 (Bk. yukarıda no: 66).

● Les mouvements des prix entre 1490 et 1655, *Mélanges en l'honneur de Fernand Braudel 1. Histoire économique du monde méditerranéen 1450-1650*, Toulouse 1973 içinde, s. 65-79 (yukarıda s. 23 teki makalenin geliştirilmiş şekli).

● «Caractère religieux et caractère séculier des institutions ottomanes, *Collection Turcica, I, Contributions à l'histoire économique et sociale de l'Empire Ottoman*, Paris Strasbourg 1980, s.

VII - KONGRE TEBLİĞLERİ TÜRK TARİH KURUMU KONGRELERİ

● Osmanlı İmparatorluğu'nda kuruluş devrinin toprak meseleleri, 2. Türk Tarih kongresi, İst. 20-25 Eylül 1937, *Kongreye sunulan tebliğler*, İst. 1943, s. 1002-1013. (Bk. yukarıda s. 21, Çığır).

● Osmanlı kanunnâmeleri, III. Türk Tarih Kongresi, Ankara 15-20 Kasım 1943. *Kongreye sunulan tebliğler*, Ankara 1948, s. 505-519.

● Tahrir defterlerinin istatistik verileri hakkında bir araştırma, IV. Türk Tarihi Kongresi, Ankara 10-14 Kasım 1948, *Kongreye sunulan tebliğler*, Ankara 1952, s. 290-294.

● H. 933-934 (M. 1527-1528) mâlî yılma ait bir bütçe örneği, V. Türk Tarih Kongresi, Ankara 12-17 Nisan 1956, *Kongreye sunulan Tebliğler*, Ankara 1960, s. 323-329. (Bk. yukarıda s. 23, İk. Fak. Mc.).

Atina Konferansları

● Vers un renouveau de l'Histoire Ottoman, *Atina Konferansları / Conférences d'Atènes*, İstanbul 1953, s. 74-85.

— Osmanlı İmparatorluğu tarihinde yeni görüş ve buluşlar, *Aynı eser*, s. 86-87 (özet).

Venedik Kongresi

● Le déclin de Venise dans ses rapports avec la décadance économique de l'Empire Ottoman, *Decadenza economica veneziana del secole XVII. Atti del convegno 27 Giugno 2 Luglio 1957*, Venezia - Roma 1961, s. 275-279.

Liège Kongresi

● Notes sur les sources de démographie historique existant en Turquie, *Actes du colloque internationale de démographie historique*, Liège 18-20 Avril 1963, s. 317-324.

Spa Kongresi

● Les particularités du système financier ottoman et son évolution du XVe au XVIIe siècle, *L'impôt dans le cadre de la ville et de l'Etat, colloque international Spa 6-9. I. 1964*, pro civitate 1966, s. 265-76. (1).

(1) Mémorial Ömer Lütfi Barkan, Paris 1980, s. XVI, da aynı kongre zabtı olarak Bruxelles'de şu isimde basıldığı belirtilmiştir. «Les particularités du système financier ottoman et son évolution du XVe au XVIIe siècle» Colloque sur l'impôt dans le cadre de la Ville et de l'Etat, Bruxelles 1966.

Londra Konferansı

- Research on the Ottoman fiscal surveys, *Studies in the economic History of the Middle East*, ed. M. A. Cook, London 1970, s. 163-171.

Hacettepe — Boğaziçi Semineri

- «Feodal» düzen ve Osmanlı tımarı, *Türkiye İktisat Tarihi Semineri. Metinler / Tartışmalar* içinde, 8-10 Haziran 1973, Ankara 1975, s. 1-32.

Venedik, İnebahtı'nın 400. yıldönümü

- L'Empire Ottoman face au monde chrétien au lendemain de Lepante, *Il Mediterraneo nella seconda metà del 500 alla luce di Lepanto*, a cura di G. Benzoni, Firenze 1974, içinde, s. 96-108.

İstanbul, Güney Doğu Avrupa Kongresi

- Quelques remarques sur la constitution sociale et démographique des villes balkaniques au cours du XVe et XVIe siècles, *Bulletin, Association Internationale d'Etudes du Sud-Est Européen*, XII/2 (1974) içinde, s. 151-173. Le Colloque interdisciplinaire «İstanbul à la jonction des cultures balkaniques, méditerranéennes, slaves et orientales. XVIe - XIXe siècles. İstanbul 15-20 Oct. 1973». Kongre UNESCO Türkiye Millî Komisyonunca düzenlemişti.

Il Mediterraneo .. alla luce di Lepanto

- L'Empire Ottoman face au monde chrétien au lendemain de Lépante, Venise-Florence, 1974, s. 96-108.

Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Semineri

Actes du Seminaire organisé par la Société d'Histoire Turque à l'occasion du 50e anniversaire de la République

- Türkiye'de devlet ilişkilerinin tarihsel gelişimi, Ankara 1975. s. 49-97.

- Les Caractères originaux et l'évolution du système financier Ottoman, Bruxelles 1965, 15 s. lik tebliğ.

VIII - TANITMA YAZILARI

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

- Osmanlı İmparatorluğu'nun menseleri (M. Fuat Köprülü, *Les origines de l'Empire Ottoman*, Paris 1935), sayı 58 (Oc. 1936), s. 54-61.
- *Parlömantarizm ve bugünkü şekli*, Recai Galip Okandan'm kitabı, Sayı 60 (Mart 1936), s. 54-61.
- *Diyalektik materyalizm*, Sabiha Zekeriya (Sertel)ih Adoaratski'den çeviri, Sayı 61 (Mart 1936), 2. baskı, s. 75-78.
- Türkiye'de yeni oluşun bir izahı (Nobert von Bischoff, *Ankara*, Çev. Burhan Belge), Sayı 63 (Haz. 1936), s. 72-75.
- 1 - Ludvig Reiners, *Para ve doğurduğu hâdiseler*, çeviren Muhlis Ete, 2 - Sadri Ertem, *Politika felsefesi*, Sayı 64 (Tem. 1936), s. 59-60.
- Faşist İmparatorluğu (Marcel Prélot, *L'empire fasciste*, Paris 1936), Sayı 65 (Ağ. 1936), s. 60-62.
- Hasan-Âli Yücel, *Fransa'da kültür işleri*, İstanbul 1936, 225 sahife, 128 fot., 9 büyük tablo ve bir harita, sayı 68 (Kas. 1936), s. 67-72.
- Celâl Yarman, *Ekonomik Coğrafya*, İstanbul 1936, 349 sahife, Sayı 69, s. 58-60.
- Yaşar Nabi (Nayır), *Balkanlar ve Türklük*, Ankara 1936, Sayı 70 (Ocak 1937), s. 69-71.
- Ahmed Hamdi Başar, *Para ve İnkılap*, İst. 1936 s. 118, Sayı 71 (Şubat 1937), s. 58-69.
- Dr. Kâzım Rıza; *Türkiye Ziraati ve Türkiye Ziraatinin mühim şubeleri*, s. 178-223, Sayı 72 (Mart 1937), s. 60-62.
- *Büyük Türk filozof ve tıp üstadı İbni Sina, şahsiyeti ve eserleri hakkında tetkikler*, Basan ve yayan Muallim Ahmed Halit Kitabevi, İstanbul 1937, Sayı 75 (Haz. 1937), s. 187-191.

- Orta Zaman Türk hukuk müesseseleri (Fuat Köprülü'nün II. Türk Tarih Kongresinde sunduğu tez hakkında), Sayı 78 (Ey. 1937), s. 387-390.
- Bugünkü Fransa'daki sosyalist temayüllerde marksizmin zevali, (Alfred Spire, *Le déclin du marxisme dans les tendances socialistes de la France contemporaine*, Paris 1937). Sayı 80 (Kas. 1937), s. 500-508.
- W. Röpke, *Cemiyet Ekonomisi*, Çeviren Muhlis Ete, İstanbul, Sayı 81 (Aralık 1937), s. 571-572.
- Nasyonal sosyalizmin dünya görüşü (H. Mankilwicz, *Le national socialisme allemande*), Sayı 82 (Ocak 1938), s. 627-632.

Ülkü Dergisi

- Bk. 4 numarada gösterilen yazı, VII/42 (Ağustos 1936), s. 463-468.
- Prof. Dr. Ömer Celâl (Sarç), *Ziraat ve sanayi siüâseti*. İstanbul 1935, 578 sahife, VIII/44 (Ekim 1936), s. 92-98.
- Bk. 9 numaradaki tanıtma yazısı, IX/49 (Mart 1937), s. 65-70.
- Şükrü Kaya. *Sözleri, yazıları (1927-1937)*. Birinci kitap, toplıyan Ekrem Ergüven, İstanbul 1938, 318 sahife, XI/61 (Mart 1938), s. 83-85.

Muhtelif Dergiler

- Ziyeddin Fahri (Fmdıkoğlu), *Action et réalité en sociologie*, İş, IV/2, sayı 14 (1938), s. 33-36.
- G. I. Bratianu, *Etudes byzantines d'histoire économique et sociale*, Paris 1938, 279 sahife, *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, Sayı II. (1939), s. 189-194.
- Hıfzı Veldet (Velidedeoğlu), *Kanunlaştırma hareketleri ve Tanzimat*, Tanzimat'ın yüzüncü yıldönümü dolayısıyla neşredilen kitap, İstanbul 1940, s. 139-209, *Hukuk Fakültesi Mecmuası*, VII/2-3 (1941), s. 700-701.
- Ord. Prof. Ebülûlâ Mardin, *Medeni hukuk cephesinden Ahmed Cevdet Paşa (1822-1895), ölümünün ellinci yıldönümü dolayısıyla*, İstanbul 1946, 368 sahife, *Hukuk Fakültesi Mecmuası*, XII/4 (1946), s. 1304-1315.

● *Vakıflar Dergisi*, Sayı I (Ankara 1938)..., *Vakıflar Dergisi*, Sayı II (Ankara 1942)..., *Türk Hukuk Tarihi Dergisi*, Sayı I (1941-1942), basım 1944, s. 201-213.

— *La Revue de Vakıf, Vakıflar Dergisi, Anadolu, Revue des études d'Archéologie et d'Histoire en Turquie. Turquie Médiévale et Moderne*, I (1952), s. 55-63.

● Sabri Esat Siyavuşgil, Karagöz, psiko-sosyolojik bir deneme, İstanbul 1944, 206 sahife. *Türkiyât Mecmuası*, VII - VIII/1 (1940-42), s. 362-368.

● «Tarihi Demografi» araştırmaları ve Osmanlı tarihi, *Türkiyât Mecmuası* X (1953), s. 395-403.

● Fernand Braudel, *La Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II*, Paris 1949, 1160 Sahife, *Türkiyât Mecmuası*, X (1953), s. 395-403. ve *İktisat Fakültesi Mecmuası*, C. II, sayı 1-4, s. 189-195.

● René grousset, *l'Empire de Levant, Histoire de la question d'Orient*, Paris 1946, 648 sahife. *Bulleten* XI/41 (Ocak 1947), s. 150-159.

İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmuası

Revue de la Faculte de Sciences Economiques

● Türk Ziraat Tarihine bir bakış, Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi yayını, İstanbul 1938, 304 sahife, 1/3 (1940), s. 356-368.

— Un aperçu sur l'histoire agraire turque, *Revue*, aynı sayı 259-269.

● Tanzimat tetkiklerinin ortaya koyduğu bazı meseleler, Tanzimat'ın 100. yıldönümünde İstanbul Üniversitesi tarafından hazırlanan eserin 2. cildi münasebetiyle. II/2, s. 288 - 329.

— Les problèmes suscités par les études sur les Tanzimat, *Revue aynı sayı*, s. 213-245.

● Ziya Karammursal, Osmanlı mâli tarihi hakkında tetkikler, Ankara 1940, 215 sahife, II/3-4 (1941) s. 501-518.

— Ziya Karamursal, Etudes sur l'histoire financière de l'Empire Ottoman, *Revue*, aynı sayı, s. 407-413.

● İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti teşkilâtına methal*, T. T. K. yayını 1941, 549 sahife, III/1-2 (1941-42), s. 228-232.

— İ. H. Uzunçarşılı, Introduction à l'organisation de l'Etat Ottoman, *Revue*, aynı sayı ile, s. 193-198.

● Doç. Mehmed Ali Özenen, Ereğli kömür havzası tarihi üzerinde bir deneme (1848-1940), İstanbul 1944, 64 sahife. VI/1-2 (1944-1945), s. 180-185.

— Un essai sur l'histoire du bassin houiller d'Ereğli, *Revue*, aynı sayı, s. 176-177.

● J. Lajugie, l'avenir de notre agriculture, «groupes du travail», Paris 1945. VII/1-4, s. 134-137.

— Çeviri, *Revue.*, aynı sayılarla, s. 176-177.

● Dr. Cemil Ülgener, Türkiye'de ziraat işçileri, Ankara 1943, 131 sahife, VII/1-4 (1945-46), s. 143-149.

— Ouvriers agricoles en Turquie, *Revue*, aynı sayılarla, s. 177-179.

● Sabri Ülgener, Problèmes relatifs à la morale et à l'esprit dans l'histoire de la décadence économique de l'Empire Ottoman, *Revue*, XI/1-4 (1949-50), s. 189-195.

— S. Ülgener. İktisâdî inhitat tarihimizde ahlak ve zihniyet meseleleri, İst. 1951. XII/3-4 (1951), s. 162-173.

● Fernand Braudei, La Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II, Parise 1949. *Revue*, XI/1-4 (1949-50), s. 196-216.

— F. Braudel, La Méditerranée. (Philippe II. devrinde Akdeniz ve Akdeniz memleketleri), XII/3-4 (1951), s. 173-192.

● N. G. Svoronos, Inventaire des correspondances des consuls de France au Levant conservées aux Archives Nationales, I., Salonique et Cavalla, 1686-1792. XII/3-4 (1951), 192-194.

— N. G. Svoronos, Inventaire..., *Revue*, XIII/1-4 (1951-52), s. 220-21.

- S.B.F., Türkiye'de zirâî makinalaşma. Ziraat makinalarının doğurduğu teknik, ekonomik ve sosyal meseleler üzerinde bir araştırma, Ankara 1954. XIV/1-4 (1952-53), s. 298-303.
- UNESCO, Les sciences sociales dans l'enseignement supérieure: Sciences économiques, Paris 1954. XIV/1-4 (1952-53), s. 303-307.
- Hamdiya Kreşevlâkoviç, Eski Sarayev'o'da esnaf ve sanatlar. XVII/1-4 (1955-56), s. 359-379 (Barkan ve İsmail Eren).
- Robert Mantran, İstanbul dans la seconde moitié du XVIIè siècle, Paris 1962. XXIII/3-4 (1962-63), 399-402.
- V. P. Mutaşçieva - Str. A. Dimitrov, Sur l'Etat du système des Timars XVII - XVIII. siècles. Sofia, 1968. XXVII/1-2 (1967-68), s. 112-124.
- Doğan Avcioğiu, Türkiye'nin düzeni (Dün, bugün, yarın), Ankara 1968, 2. baskı., s. 549. XXVII/1-2 (1967-68). s. 124-128.

Notlar

Belirsiz bir yayınevi yukarıda s. 23 başındaki makaleyi kitap haline getirmiştir. *Kolonizatör Türk Dervişleri* adı altında basılan kitabın ne basıldığı yer ve ne tarihi vardır. Fıatı da yazılı olmayıp sonradan eklenen bir etiketle 60 lira olarak fiyat konmuştur. 12x19 cm. boyutlarında 72 sahifelik bir kitap olmuştur.

S. 23 te Belleten ve s. 28 de Mélange.. de Braudel'de fiyatlar tarihi makalesinin türkçe ve fransızca'smm türkçe aslı teksir edilmiş halde «Hâcettepe Üniversitesi - Robert Koleji İktisat Eğitim ve Araştırma Projesi, Türkiye İktisat Tarihi Çalışmaları Semineri 25-27 Aralık 1970, Bildirilerin Özetleri» içinde «1490-1655 tarihleri arasında Türkiye'de fiyat hareketleri» başlığı altında yer almaktadır. s. 1-9.

IX - ARMAĞAN

Barkan'ın hayatında Armağan çıkarılma girişimleri bir aralık kendi istekleri üzerine ertelendi. Eski adıyla İstanbul Fransız Enstitüsü ve şimdiki adıyla «İstanbul, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün» Armağan hazırlama girişimi kendisine ileildiğinde itiraz etmediler. Bir Aralık adı anılan Enstitü ile İktisat Tarihi Enstitüsü'nün ortaklaşa armağan çıkarması konuşuldu. Kendileri Yabancı dil ve Enstitümüz bunun Türkçe nüshasını hazırlıyacaktık. Sonra Robert Mantran armağanı çıkarmayı üstlendi. Fakültenin Girişimi ile yeni bir armağan hazırlandı. Barkan, sıradan bir armağan değil Çağdaş İktisat Tarihçilerinin iştirakiyle bir armağan'ın hazırlanmasını arzuluyordu.

Bibliothèque de l'institut Français d'Etudes Anatolienne d'İstanbul» yayımlarının XVIII cildi olarak çıkan «*Mémorial Ömer Lütfi Barkan*» Paris, Librairie d'Amérique et d'Orient, Adrien Maissonneuve tarafından neşredildi 1980. 23x28 cm. ebadında XVII-252 s. dir. İktisad tarihi ve içtimâî tarih üzerinde 21 makale vardır. Armağan'a yazı veren tarihçiler: J. —L. Bacqué-Grammont, G. Baer, I. Baldicéanu-Steinherr, E. Braudel, C. Cahen, A. Cohen, B. Cvetkova, P. Dumont, S. Faruqi, F. Georgeon, Ch. İssawi, B. Lewis, R. Mantran, İ. Melikoff, D. Panzac, A. Popoviç, A. Raymond, H. Sahillioğlu, T. Stoianovich, N. Todorov, G. Veinstein.

X - BARKAN'IN ARDINDAN

- 1) Hüsâmettin Çelebi «Bir bilginin kaybı üzerine», *Günaydın*, 4. 9. 1979, s. 7.
- 2) Murat Çizakça, «Bir büyük hocayı yitirdik», *Cumhuriyet*, 31. 8. 1979, s. 2.
- 3) Ali Gevgili, «Osmanlı sırları ve Prof. Barkan», *Milliyet*, 28. 8. 1979, s. 7.
- 4) Uluğ İğdemir, «Osmanlı dünyası ve yitirdiğimiz bilgin Barkan» *Milliyet*, 12. 9. 1979.
- 5) M. E. (Muzaffer Erdost), «Yitirdiğimiz iktisat tarihçisi Ömer Lütfi Barkan», *Yeni Ülke*, sayı 9 (Ekim, Aralık

- 1979), s. 262-270.
- 6) Lutfi Güçer, «Barkan ile aydınlanan tarih», *Milliyet*, 30. 9. 1979, s. 2.
  - 7) Ünal Nalbantoğlu «Barkan'm ardından», *Okul Defteri*, 4 (Eylül 1979), s. 36-37.
  - 8) Osman Öndeş, «Yeri doldurulmayacak büyük ilim adamımız Ord. Prof. Ömer Lutfü Barkan'm ardından», *Yıllarboyu Tarih* 10 (Ekim 1979), s. 34-35.
  - 9) Aydın Yalçın, «Prof. Ömer Lutfi Barkan'm anısına», *Yeni Forum* 2 (1 Ekim 1979), s. 22.
  - 10) Dr. Mahmud Hasan Şakiroğlu, «Ord. Prof. Ömer Lutfi Barkan, 1902-1979» *Bellekten*, C. XLIV, Sa. 173 (Ocak 1980), s. 153-177.

Bibliyografyayı hazırlarken bu makaleden büyük ölçüde yararlanılmıştır. Ancak yıl itibariyle verdiği eserleri biz çıktıkları dergiler ve bir dereceye kadar mahiyetleri itibariyle (kitap, makale, konferans, tebliğ...) şeklinde düzenledik. Tamamlamaya çalıştık.

XI - TOPLU ESERLERİ

Gözlem Yayın Evi Barkan'm bütün eserlerini bir külliyat halinde yayınlamak girişiminde bulundu ve bunun birinci cildini yayınladı.

Ömer Lutfi Barkan, *Türkiye'de Toprak Meselesi*, Toplu eserler 1, İstanbul, Gözlem yayınevi, birinci baskı, Kasım 1980.

Bu ciltte yayınevının bir önsözü, s. 5-7,

Ö. L. Barkan'm bir konferans verirken resmi, s. 8.

Prof. Barkan'm akademik hayat hikâyesi, s. 9-10.

Prof. Barkan'm yayınları hakkında bazı açıklamalar, s. 11-17.

Ömer Lutfi Barkan'm metinler üzerinde yaptığı ekleme ve düzeltmeler, (Mâlikâne - divânî sistemi) makalesinin ilk sahifesinin fotokopisi).

Eserlerinin listesi, s. 19-22.

Yayımlanan kitapta aşağıdaki makaleler bulunmaktadır:

- 1- Harp sonrası tarımsal reform, s. 23.
- 2- Milli Kurtuluş hareketlerinin İktisadi esâsları s. 107.
- 3- Türkiye'de toprak meselesinin tarihi esâsları(s. 125.
- 4- Mâlikâne - divânî sistemi, s. 151.
- 5- ..şer'i mirâs Hukuku ve eslatlık vakıflar, s. 209.
- 6- ..Mülk topraklar ve sultanların temlik hakkı, s. 231.
- 7- ..İmparatorluk devrinin toprak mülkü ve vakıfların hususiyeti, s. 249.
- 8- Osmanlı İmp. da kuruluş devrinin toprak meseleleri, s. 281.
- 9- Türk Toprak hukuku tarihinde Tanzimat., s. 291.
- 10- Balkan memleketlerinin zirai reform tecrübeleri, s. 377.
- 11- Çiftçiyi topraklandırma kanununun., s. 449.
- 12- Osmanlı devrinde.. Uzun Hasan Beg'e ait kanunlar, s. 545.
- 13- ... Toprak işçiliğinin organizasyonu şekilleri, I. Kulluklar, s. 575.
- 14- Türkiye'de servaj var mıydı?, s. 717.
- 15- Osmanlı İmp. da çiftçi sınıflarının hukuki statüsü, s. 725.
- 16- Çiftlik, s. 788.
- 17- Öğür, s. 799.
- 18- Timar, s. 805.
- 19- Feodâl düzen ve Osmanlı timarı, s. 873.
- 20- Osmanlı devrinde «Eşkücülü mülk» veya..., s. 897.

Ömer Lütfi Barkan'ın eserleri s. 905-913, M. H. Şâkiroğ-
lu'ndan.

Sözlük s. 914-934.

Kavram, yer ve yapıt adları dizini, s. 935-965.